

18.03.2022

Uwagi Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć do **projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw**

(nr UC99 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów)

1. Uwagi ogólne

W pierwszej kolejności należy podkreślić, iż dalsze prace nad projektem ustawy powinny uwzględniać nowe okoliczności geopolityczne, które mają bezpośrednie przełożenie na politykę energetyczną Polski. Polityka ta powinna zostać zdecydowanie i długofalowo ukierunkowana na rozwój odnawialnych źródeł energii, a także na decentralizację krajowej energetyki. W tym kontekście szczególną uwagę zwraca fakt, iż proponowana nowelizacja nie obejmuje kluczowego dla rozwoju OZE działania, jakim powinna być **zmiana ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (tzw. ustawy odległościowej)**. Potrzebne jest natychmiastowe zniesienie wymogu zachowania minimalnej odległości pomiędzy elektrownią wiatrową a najbliższymi zabudowaniami mieszkalnymi – tzw. zasady 10h, która skutecznie ogranicza lokalizację nowych turbin na terenie całego kraju od niemal 6 lat. Energetyka wiatrowa ma największy potencjał zwiększania w Polsce udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto i ma ogromne znaczenie zarówno dla biznesu, jak i energetyki rozproszonej i społecznej. Dlatego też, przedmiotowy projekt powinien zostać uzupełniony we wskazanym powyżej obszarze. W tym zakresie pozytywnie oceniamy propozycje zmian przepisów zawarte w projekcie ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (nr UD207), opublikowanej przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii i przedstawionej do konsultacji publicznych w maju 2021 r. Jednocześnie widzimy potrzebę rozważenia dalej idących zmian, które kwestię minimalnej odległości pomiędzy turbinami wiatrowymi, a zabudowaniami, pozostawiałyby właściwym organom na poziomie jednostek samorządu lokalnego. Takie rozwiązanie pozwoliłoby dostosować ocenę lokalizacji elektrowni wiatrowej do miejscowych uwarunkowań oraz pozwoliło lokalnej społeczności na udział w procesie decyzyjnym (jak pokazują badania, możliwość udziału w procesie planowania znacząco zwiększa poziom akceptacji lokalnej społeczności dla podejmowanych inwestycji). Należy stanowczo podkreślić, iż **bez liberalizacji przepisów o inwestycjach wiatrowych, nie może być mowy o faktycznej implementacji dyrektywy UE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (RED II) do polskiego prawa**. Jednocześnie też, procedowana nowelizacja ustawy powinna obejmować wszystkie aspekty implementacji dyrektywy oraz wszystkie pożądane mechanizmy służące rozwojowi OZE w Polsce. **Nowelizowanie ustawy co kilka miesięcy ma bardzo negatywny wpływ na stabilność i przejrzystość krajowych regulacji energetycznych.**

Drugim, niezbędnym dla faktycznej implementacji dyrektywy RED II i rozwoju energii odnawialnej w Polsce krokiem jest **pilne dostosowanie systemu elektroenergetycznego do zwiększonego udziału OZE**. Obecne, przestarzałe sieci dystrybucyjne utrudniają, a czasem wręcz uniemożliwiają, proces przyłączania nowych źródeł wytwórczych OZE. Dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do wspierania energetyki rozproszonej we wszystkich przewidzianych formach (prosument indywidualny, zbiorowy, społeczności energetyczne). Tak długo, jak kondycja krajowych sieci energetycznych stawia pod znakiem zapytania możliwość przyłączenia się tych podmiotów do systemu, nie będzie mogło być mowy o faktycznym rozwoju OZE i realizacji zobowiązań w zakresie energetyki rozproszonej. Regulacje w tym zakresie również powinny być elementem proponowanej nowelizacji ustawy.

2. Klastry energii

Uwagę zwraca fakt, że pomimo iż, jak autorzy projektu sami wskazują, regulacje o klastrach energii nie stanowią elementu transpozycji dyrektywy RED II, to zawarto w nich wiele sugestii, mających odniesienie do założeń przypisanych społecznościom energetycznym w art. 22 dyrektywy (m.in. mowa jest o roli energetyki rozproszonej, obowiązkowym udziale JST w klastrze energii, czy zapewnianiu przez klaster korzyści gospodarczych, społecznych lub środowiskowych lokalnej społeczności. Jednocześnie klastry otrzymują szereg ułatwień organizacyjnych oraz system wsparcia). **Takie zmiany budzą obawę, iż autorzy projektu zmierzają do uznania, iż to właśnie klastry energii, wsparte przez nowe regulacje, będą w Polsce pełnić rolę podmiotów, o których mowa w art. 22 dyrektywy.** Tym bardziej, że część projektu poświęcona wprost dyrektywie, nie odnosi się w ogóle do tego artykułu. Należy tutaj jednoznacznie wskazać, że **klastry energii nie są społecznościami energetycznymi, o których mowa w ww. regulacji.** Nie posiadają osobowości prawnej, ich funkcjonowanie nie opiera się na zasadach równości stron i demokratycznego zarządzania, a formuła działalności jest całkowicie nieużyteczna z punktu widzenia takich podmiotów jak osoby fizyczne, czy gospodarstwa domowe, które dyrektywa RED II premiuje w szczególności.

Przede wszystkim jednak, obowiązujące regulacje wskazują, że klastry energii nie muszą opierać swojej działalności na OZE, lecz mogą to być również paliwa konwencjonalne. Niestety, przedmiotowy projekt nowelizacji idzie jeszcze dalej w tym kierunku, wskazując że warunkiem otrzymania przez klastry planowanego wsparcia będzie wytworzenie przez nie jedynie 30%, a na dalszym etapie 50% energii pochodzącej z OZE (istnieje też niejasność w tym zakresie, czy podany wymóg procentowy dotyczy klastra jako całości, czy poszczególnych członków klastra). W tym miejscu, mając na względzie zarówno wspomniane wcześniej okoliczności geopolityczne, jak i wskazania polityki klimatycznej UE, **postulujemy zawężenie przedmiotu działalności klastrów energii do wytwarzania, magazynowania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią elektryczną lub ciepłem wytworzonym z odnawialnych źródeł energii.** W obecnej sytuacji, oparcie funkcjonowania klastrów energii na spalaniu paliw kopalnych nie znajduje żadnego uzasadnienia.

Ponadto, przyglądając się całościowo proponowanym zmianom zdecydowanie odnosi się wrażenie, iż projektowane przepisy dotyczące klastrów energetycznych czynią je dużo łatwiejszymi do ustanowienia niż spółdzielnie energetyczne, również uregulowane w tej ustawie. Tego typu nierównowaga jest nieuzasadniona i wymaga korekty.

3. Społeczności energetyczne

Proponowany projekt ustawy nie odnosi się w ogóle do art. 22 dyrektywy RED II, który nakazuje wprowadzenie krajowych regulacji odnośnie społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. Wskazany artykuł szeroko omawia, czym są te społeczności, jakie powinny mieć prawa i jakie obowiązki mają państwa członkowskie celem zapewnienia tym podmiotom rozwoju i pełnoprawnego funkcjonowania na rynku energii. W szczególności wskazuje się, że formuła ta powinna być dostępna gospodarstwom domowym i umożliwiająca produkcję, zużywanie, magazynowanie i sprzedaż energii odnawialnej, bez podlegania nieuzasadnionym lub dyskryminacyjnym warunkom i procedurom. **Założeń tych nie spełniają zatem obecne regulacje ustawy o OZE o spółdzielniach energetycznych – restrykcyjne, zawierające niezrozumiałe ograniczenia i niekorzystne regulacje** (takie jak system opustów określony na poziomie 1:0.6, wymóg pokrywania przez spółdzielnię min. 70% własnego zapotrzebowania na energię, brak możliwości funkcjonowania w miastach, brak możliwości obrotu energią, i inne). Założeń tych tym bardziej nie spełnia też, jak wskazano powyżej, formuła klastrów energii. Pomimo tego, nowelizacja całkowicie pomija konieczność implementacji tego obszaru dyrektywy do krajowej ustawy o OZE.

4. Biometan

Biorąc pod uwagę obecną sytuację geopolityczną, niezrozumiałe jest także to, dlaczego nowelizacja ustawy nie zawiera systemu wsparcia operacyjnego dla produkcji i załączania biometanu. Jest to szczególnie niezrozumiałe o tyle, że w przypadkach innych technologii system taki istnieje. Jak słusznie wskazują autorzy projektu, biometan może w sposób znaczący ograniczyć konieczność importu gazu, jak również ma szansę stanowić to źródło energii, z którego chętnie korzystałyby spółdzielnie energetyczne, zaprojektowane w obecnej chwili w szczególności dla obszarów wiejskich. Proces pozyskiwania biometanu jest jednak złożony, dlatego powinien uzyskiwać wsparcie, tak jak ma to miejsce dla energii elektrycznej wytwarzanej z biogazu przez system FiT i FiP.

Joanna Furmaga

Prezes Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć